

Bergen kommune,
Postboks 7700,
5020 BERGEN

Saksbehandler, innvalgstelefon
Håvard Rød, 5557 2143

Bergen kommune – budsjett 2021 og økonomiplan 2021 - 2024

Bergen bystyre har i møtet, 16. desember 2020, sak 372/2020, behandlet og vedtatt budsjett 2021 og økonomiplan for 2021-2024. Vi har mottatt saksdokumentene til orientering.

Kommunen er ikke under statlig kontroll og godkjenning. Budsjett og økonomiplan er derfor ikke kontrollert etter kommuneloven § 28-1 (Robek-registrerte kommuner). For alle kommuner kontrollerer vi at budsjett og økonomiplan er i balanse. Dette brevet er en tilbakemelding om hvordan vi vurderer kommunen sin økonomi og utviklingen slik den er planlagt i budsjett og økonomiplan.

Som følge av covid-19 får kommunene ulike utfordringer med økonomien. Våre vurderinger er gjort med grunnlag i kommunen sitt opprinnelige budsjett og økonomiplan, og vi vil følge konsekvensene av covid-19 særskilt opp i forbindelse med statlige tiltak som blir innført.

Oppsummering

Kommunen har som målsetning at den ikke-avgiftsfinansierte delen av gjelden skal være innenfor 70 prosent av driftsinntektene. Det er viktig at gjeldsøkningen i årene fremover blir innenfor denne rammen for lånegjeld og at gjeldsnivået ikke blir for høyt.

Kommunen sitt disposisjonsfond var ved utgangen av 2020 kr 2,8 mrd. Det utgjør 12,0 prosent av driftsinntektene. Fondet sin størrelse oppfyller kommunen sitt eget måltall på minimum 10 prosent av driftsinntektene. Disposisjonsfondet må bli vurdert som tilstrekkelig stort, sammenlignet med nivået på driftsinntektene.

På denne bakgrunn bør kommunen prioritere driftsfinansiering av investeringer slik at gjeldsveksten fremover blir lavere.

Budsjett 2021

Kommunen hadde i foreløpig regnskap for 2020 et netto driftsoverskudd med kr 561,9 mill., som utgjør 2,4 prosent av driftsinntektene. Netto driftsoverskudd blir i hovedsak brukt til driftsfinansiering av investeringer.

Kommunen har hatt positive netto driftsoverskudd i de siste årene. Det har gitt grunnlag for å styrke disposisjonsfondet og til større grad av driftsfinansiering av investeringer.

I vedtatt budsjett for 2021 er det et netto driftsoverskudd med kr 218,7 mill. Netto driftsoverskudd i budsjett 2021 utgjør 0,9 prosent av driftsinntektene. Netto driftsoverskudd i budsjettet er planlagt brukt til driftsfinansiering av investeringer.

Kommunen har budsjettert med kr 10 239,1 mill. i skatt på formue og inntekt for 2021. Ordinær skatt og rammetilskudd er budsjettert med til sammen kr 16,5 mrd. KS sin inntektsprognose for 2021 er nå oppdatert med innkommet skatt i 2020. Inntektsprognosen er kr 78 mill. lavere enn de budsjetterte frie inntektene. Kommunen legger opp til en budsjettjustering etter første tertial i år. De frie inntektene i budsjettet vil bli vurdert nærmere i denne forbindelse.

Det er budsjettert med kr 976,0 mill. i eiendomsskatt for 2021. Innkommet eiendomsskatt i 2020 var kr 979,7 mill. Størstedelen av eiendomsskatten på boliger er basert på Skatteetaten sitt grunnlag for ligningsformue.

Det er budsjettert renteinntekter og utbytte med til sammen kr 371,2 mill., fordelt på kr 74,5 mill. i renteinntekter og kr 296,7 mill. i utbytte fra selskap. Budsjettert utbytte fra BKK AS (eierandel 37,75 prosent) utgjør den største delen av samlet utbytte. Budsjettert utbytte fra BKK er redusert vesentlig i 2021 sammenlignet med 2020, på bakgrunn av koronapandemien og lave strømpriser i 2020. Som følge av høyere prisprognose for strøm i 2021, er de tidligere utbytteforventningene opprettholdt for årene 2022-2024.

Det er budsjettert med kr 740,1 mill. i ordinære avdrag (utenom avdrag på formidlingslån). Kommunen har lagt til grunn at avdragstiden for lån til ikke-avgiftsfinansierte formål skal være 25 år, slik at årlige avdrag utgjør 4 prosent for denne delen av gjelden. Avdrag på lån til avgiftsfinansierte formål følger selvkostavskrivningene. Disse investeringene blir lånefinansiert fullt ut.

De største investeringene er i sektorene for skole og tjenester til eldre. Kommunen sine samlede investeringer for 2021 er budsjettert til kr 2,9 mrd. Av dette utgjør avgiftsfinansierte formål kr 386 mill.

Investeringene i 2021, kr 2,9 mrd., blir for en stor del finansiert med bruk av lån, kr 2,0 mrd. Resten av investeringene er planlagt finansiert med momskompensasjon, driftsfinansiering og investeringstilskudd m.m. I tillegg kommer startlån i Husbanken til videre utlån med kr 550,0 mill.

Kommunen sin langsiktige lånegjeld var ved utgangen av 2020 kr 20,55 mrd., som utgjør kr 71 960,- per innbygger. Pensjonsforpliktelser er ikke regnet med i dette. Brutto lånegjeld tilsvarer 87,8 prosent av driftsinntektene i 2020.

Den langsiktige gjelden kan fordeles mellom ikke-avgiftsfinansiert gjeld, avgiftsfinansiert gjeld, lån i Husbanken til videre utlån og ubrukte lånemidler. Størrelsen på den ikke-avgiftsfinansierte gjelden utgjorde ved utgangen av 2020 omtrent 56 prosent av brutto driftsinntekter.

Økonomiplan 2021 – 2024

Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale planer skal bli fulgt opp. Sammen med årsbudsjettet skal den vise kommunestyret sine prioriteringer og

bevilgninger og de mål og premisser som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på. Kommuneplanens handlingsdel, med samme formål, kan inngå i økonomiplanen.

Det er lagt opp til å styrke netto driftsoverskudd noe i økonomiplanperioden, fra 0,9 prosent i 2021 til 1,6 prosent i 2022 og 1,7 prosent i 2023, målt i prosent av driftsinntektene. Korrigerte netto driftsoverskudd er noe høyere enn dette blant annet fordi det er planlagt bruk av bundne fond innenfor VAR - sektoren, som tidligere har vært avsatt. Korrigerte netto driftsoverskudd i økonomiplanen oppfyller derfor det anbefalte minstenivået på 1,75 prosent av driftsinntektene og kommunen sin egen målsetning og handlingsregel.

Det er lagt opp til netto bruk av disposisjonsfondet i 2021. For 2022 og 2023 er det lagt opp til netto avsetning til fondet. Over hele økonomiplanperioden samlet er det planlagt noe økning i disposisjonsfondet.

KLP har meldt at det vil bli frigjort samlet kr 23,2 mrd. i premiereserve som tilføres kundenes premiefond i sin helhet. Kommunen blir tilført en andel av dette som et betydelig engangsbeløp. Det frigjorte engangsbeløpet vil påvirke årlige nøkkeltall i økonomiplanen. Netto driftsresultat og utvikling i disposisjonsfond vist til over, er basert på opprinnelig vedtatt økonomiplan før dette engangsbeløpet er innarbeidet.

Kommunen sitt disposisjonsfond var ved utgangen av 2020 kommet opp i kr 2820,2 mill. Det utgjør 12,0 prosent av driftsinntektene.

Størrelsen på disposisjonsfondet må ses i sammenheng med akkumulert premieavvik for pensjon. Det akkumulerte premieavviket for pensjon er opparbeidet ved at det er betalt mer pensjonspremie enn det som er kostnadsført i regnskapene. Det akkumulerte premieavviket er kr 1,1 mrd. ved utgangen av 2020. Arbeidsgiveravgift er inkludert i beløpet.

For å kunne gjennomføre nødvendige investeringer fremover, for en stor del knyttet til veksten i antall eldre, vil det være et betydelig behov for nye lån.

Basert på låneopptak og avdragstid i vedtatt økonomiplan, vil den ikke-avgiftsfinansierte lånegjelden øke til om lag kr 17 mrd. ved utgangen av 2024. Planlagt gjeldsøkning i økonomiplanen for ikke-avgiftsfinansiert lånegjeld vil med dette øke til om lag 70 prosent av driftsinntektene ved utgangen av planperioden, basert på opprinnelig vedtatt økonomiplan.

Finansielle måltall

Etter kommuneloven § 14-2 bokstav c skal kommunestyret selv vedta finansielle måltall (handlingsregler) for utvikling av kommunen sin økonomi. Finansielle måltall skal bli brukt i planlegging og styring, som grunnlag for å ivareta den økonomiske handleevnen over tid.

Kommunen har vedtatt følgende handlingsregler / finansielle måltall:

- *«Positive driftsresultat, minimum 1,7 prosent av driftsinntektene for økonomiplanperioden sett under ett.*
- *Verdibevarende vedlikeholds nivå, etter Holtstandard på bygg.*
- *Bærekraftig gjeldsutvikling, innenfor 70 prosent av driftsinntektene for den ikke - avgiftsfinansierte delen av gjelden.*

- *Disposisjonsfond som utgjør minimum 10 prosent av driftsinntektene, og som sikrer likviditet til pensjonspremieavviket».*

Disse finansielle måltallene ble vedtatt for budsjett 2020 med økonomiplan 2020-2023. De står ved lag år for år.

Statsforvalteren sine vurderinger

Vi vurderer de vedtatte finansielle måltallene som hensiktsmessige og nyttige.

De budsjetterte frie inntektene i vedtatt budsjett kan være for høye. Når den faktiske skatteutviklingen i første tertial er kjent, vil kommunen ha et bedre grunnlag for å kunne justere de budsjetterte inntektene slik at de er realistiske.

Kommunen legger til grunn at avdragstiden på lån til ikke-avgiftsfinansierte formål skal være 25 år. Vi er positive til at kommunen viderefører denne avdragsprofilen.

Kommunen har lagt til grunn effektivisering og innsparing i et relativt stort omfang. Disse innsparingene må bli spesifiserte og konkretiserte nærmere i budsjett og økonomiplan slik at de er realistiske.

Kommunen har et moderat nivå på lånegjelden. Det må likevel ses i sammenheng med at kommunen i relativt stor grad har organisert virksomhet gjennom private eiere, for en stor del gjennom private barnehager.

Utviklingen i alderssammensetningen, for en stor del knyttet til veksten i antallet eldre, medfører et stort behov for investeringer som delvis må lånefinansieres. Kommunen har som målsetning at den ikke-avgiftsfinansierte delen av gjelden skal være innenfor 70 prosent av driftsinntektene. Det er viktig at gjeldsøkningen i årene fremover blir innenfor denne rammen og at gjeldsnivået ikke blir for høyt.

Kommunen sitt disposisjonsfond var ved utgangen av 2020 kr 2,8 mrd. Det utgjør 12,0 prosent av driftsinntektene. Fondet sin størrelse oppfyller kommunen sitt eget måltall på minimum 10 prosent av driftsinntektene. Disposisjonsfondet må bli vurdert som tilstrekkelig stort, sammenlignet med nivået på driftsinntektene.

Når disposisjonsfondet nå er kommet opp på dette nivået, vurderer vi det slik at det er viktigere for kommunen å prioritere mer driftsfinansiering av investeringer enn ytterligere oppbygging av dette fondet. Det vil bidra til at gjeldsveksten fremover blir mindre. Frigjort engangsbeløp fra premiereserve bør også benyttes til dette formålet, det vil si økt driftsfinansiering av investeringer slik at lånebehovet blir mindre.

Med hilsen

Gunnar O. Hæreid
fung. statsforvalter

Nils Erling Yndesdal
kommunaldirektør